

COLUMN

BART STEENHAUT

Zoeken naar Sprite Zero

Niemand die het in zijn hoofd haalt om er toeters en bellen voor boven te halen, maar deze maand bestaat de cd dertig jaar. Veel reden tot vieren is er uiteraard niet, want er gaat geen dag voorbij zonder dat er ergens een ervaringsdeskundige opstaat die het ding op sterven na dood verklaart. Eén van hen is Hans Breukhoven, hoge pief bij Free Record Shop, die het succes van zijn imperium nochtans voor een belangrijk deel aan de verkoop van dat schijfje te danken heeft.

Akkoord: de cijfers zijn wat ze zijn, en die geven aan dat het – net zoals bij alles, naar het schijnt – vroeger beter was. Niettemin wisselen er in de 300 winkels die Breukhoven onder zijn vleugels heeft jaarlijks nog steeds een kleine tien miljoen stuks van eigenaar. Dat is weliswaar 60 procent minder dan vijf jaar geleden, maar het lijkt me toch ruim voldoende om er de neus niet voor op te halen. Vooral omdat alle grote ketens hun aanbod zodanig verschraken dat ze er vandaag ternaauwernood de volledige top-40 op voorraad hebben. Zoals je in elk tankstation wel Coca-Cola kan kopen, maar meestal tevergeefs naar Sprite Zero zoekt.

Afgelopen weekend heb ik de proef op de som genomen. De volledige discografie van The Cure of David Bowie bleek in de wereldstad Antwerpen nergens verkrijgbaar. Het was behelpen met zo'n Greatest Hits maar altijd net één cruciaal nummer op ontbreekt. Eveneens tevergeefs gezocht naar klassieke titels van Lou Reed, Rage Against The Machine, Van Morrison en The Clash. Nochtans ook geen van allen acts wiens publiek

bandeloos aan het downloaden gaat. En zo komen we als vanzelf bij de kip en het ei uit. De winkels dunnen hun aanbod uit omdat er niet genoeg klanten over de vloer komen. De klanten blijven weg omdat het aanbod tot anorectische dimensies is afgeslankt. Dat kom je op iTunes niet tegen. U hoort me niet zeggen dat cd's als een toonbeeld van esthetiek gelden maar gek genoeg ben ik er in de loop der jaren toch aan gehecht geraakt. Het doet me wat dat die dingen straks wellicht definitief naar de geschiedenisboeken

jes worden verbannen. Zou het ooit zover komen dat ook de compact disc weer een comeback maakt? Ik wed van niet. De reden is simpel: een plaat als verzameling nummers in een volgorde waar de artiest zich gedurende weken een beroerte over heeft getobd, verdwijnt. Vandaag heb je een generatie die alleen nog naar losse liedjes luistert. De hits van de radio, samengeballd tot een playlist op Spotify. Ze willen wel 'I'm A Bird' hebben, maar de rest van The Ordinary Life Of Marco Z blijft links liggen. Alsof je wel de ogen uit de Mona Lisa knipt, maar de rest van het schilderij als ballast beschouwt. Zelf vind ik het wel interessant om niet alleen de details van het geheel te zien, maar ook het geheel van de details. Zo ben ik er in het verleden vaak achtergekomen dat de hits weliswaar de makkelijkst verteerbare nummers zijn, maar niet altijd de beste. Bovendien op een cd kregen songs de tijd om te groeien, en bleek het nummer dat je in eerste instantie wat verveeld skipte achteraf net het beste van allemaal. Ook dat kom je op iTunes niet tegen. Ik hoop dus stiekem dat de cd toch een tijdje meegaat. En dat er over tien jaar nog echte, tastbare winstels bestaan waar je je gewoon kan kopen. Het hoeft niet eens een Free Record Shop van mijnheer Breukhoven te zijn. Ik zorg zelf wel voor de toeters en bellen.

KIM

Wazig Amerika volgens Daan en De Bruyne

Het licht in Californië. Gus Van Sant. Pannenkoeken en ei bij het ontbijt. Ziedaar de gedeelde voorkeuren van muzikant Daan Stuyven en fotograaf Peter De Bruyne. Allebei zijn ze betoverd door Amerika. En bedroefd voor de tijd die nog komt. ‘Amerika is gebeurd: dat was de twintigste eeuw en daar ligt de toekomst niet.’ [Lander Deweer](#)

Vrijdagsmiddag, het water stroomt uit de lucht. “Wacht”, zegt Peter De Bruyne, en hij diept een boek op uit zijn rugzak. *Reizen zonder John* van Geert Mak. De omslag heeft De Bruyne eraf gehaald, de ondertitel is intact: ‘Op zoek naar Amerika’. “Naar dit boek heb ik drie jaar uitgekeken.” Vlugsbladert De Bruyse fotograaf naar pagina 32. Zachties stuwt hij Maks woorden het Brusselse luchtruim in. “Het eerste wat me de volgende ochtend opviel, was het licht. Voor ons uit het altijd wat nevelige Nederland is dat merkwaardige glasheldere Californische licht een wonder. Ik kon er niet genoeg van krijgen.”

Klinkt herkenbaar voor De Bruyne. Het licht dat in Amerika dagelijks uit de lucht komt vallen, zie je in België mis-schien zes keer per jaar, zegt hij. Muzikant Daan Stuyven, recht tegenover De Bruyne gezeten, knikt, en noemt het Amerikaanse licht fenomeenaal. Cinema gewoon.

Aanleiding van het dubbelgesprek is *American Icons*: in het Concertgebouwcafé in Brugge toont De Bruyne vrijdag zijn Amerika-foto's, simultaan zingt Stuyven ‘American standards’. Van Hank Williams tot Johnny Cash. Of ‘I Don't Wanna Play House’ van Patsy Cline. Redneckmuziek met interessante teksten, volgens Stuyven. Ook interessant, intrigerend zelfs, zijn De Bruynes foto's. Titels geeft hij ze niet, bewust. De Bruyne onderscheidt zich vooral door zijn onscherpe focus en fel coloriet. Spreekjesachtig en beklemd tegelijk. Stuyven is al langer fan, en

wil nu een auditieve vertaling van de foto's brengen. Hij vindt het een schone *demarche* van De Bruyne om dingen zo te abstraheren.

“De meeste fotografen interpreteren zelf, jij laat heel veel open voor interpretatie en suggestie. Op een heel vreemde manier zijn jouw foto's bijna een verheerlijking van het onderwerp, en tegelijk krijg je als kijker heel hard het gevoel dat het om vage herinneringen gaat.”

“Dat is heel leuk om te horen”, reageert De Bruyne. “Vroeger fotografeerde ik haarscherp, maar ik had niet het gevoel dat ik de sfeer juist weergaf. Nu ben ik teruggegaan naar de iconen en de cliché-beelden die iedereen over Amerika heeft: de pick-up, de cowboy, de *miner*. Maar dan zeer flou, met ruis weergegeven, omdat ik op die manier de essentie overhou. Eigenlijk is het uitvergrote nostalgie.”

In veel lijken Stuyven en De Bruyne tegenpolen, één ding hebben ze alvast gemeen: een ongebreidelde fascinatie voor de Verenigde Staten van Amerika. Een aantal jaren geleden raakten ze in de KVS aan de praat over Amerika, snel bleek dat ze heel wat raakpunten hadden. Gus Van Sant, Johnny Cash, Paul Thomas Anderson, Jim Jarmusch, Wim Wenders. En toen De Bruyne Stuyven op het podium van Rock Werchter ‘Girls on Film’ hoorde spelen, wist hij dat ze samen “iets rond Amerika” moesten doen.

Stuyven: “Als ik door Californië rij, denk ik altijd ‘Wow, dit is het absolute paradijs. Alleen jammer dat het door Amerikanen bevolkt wordt.’ Het landschap en de ruimte geven je een enorm gevoel van vrijheid, maar er lijkt een onwettelijke filter op te zitten. Dat contrast maakt ook dat ik er nooit zou kunnen wonen. Ik denk dat ik na een maand al in de bak zou vliegen (*lacht*). Ik voel me in Amerika een stuk minder vrij dan hier. Alles heeft een prijs, een achterzijde. Ik sta daar heel paranóide tegenover. Op het eerste gezicht mag je alles, maar je voelt ook dat je op elk moment onredelijk *gefucked* kunt worden door eender wie. Tijdens een van mijn eerste reizen naar New York hoorde ik een fiets om de stad te verkennen. Na een tijdje had ik dorst, en dus kocht ik een pint. Ik was de winkel nog niet helemaal uit of er stond al een agent voor mijn neus. “Je weet toch dat je

‘Ik ben teruggegaan naar de iconen en de clichébeelden: de pick-up, de cowboy. Maar dan zeer flou, met ruis weergegeven’

PETER DE BRUYNE

‘Als ik door Californië rij, denk ik altijd ‘Wow, dit is het absolute paradijs. Alleen jammer dat het door Amerikanen bevolkt wordt’

DAAN STUYVEN

● Peter De Bruyne en Daan Stuyven: fotograaf en muzikant vinden elkaar in hun fascinatie voor de States. ©WOUTER VAN VOOREN

hier niet mag drinken op de openbare weg”, zei die nogal hevig. “En dat het systeem je in de gaten houdt? Heel *weird*.”

De Bruyne: “Dat gevoel heb ik ook bij New York. Zagezegd een open en vooruitstrevende stad, maar ik voel er vooral een enorme beperking van regeltes. Heel dubbel.”

Stuyven: “De tweede keer dat ik naar Amerika ging, werd ik op de luchthaven van Zaventem plotseling aangesproken door een man van Delta Airlines die de passagiers wou screenen. *‘You know you are marked red on our list’*, zei die zomaar tegen mij. *‘The company doesn't like you.’* En hij liep door, zonder verdere uitleg. Vreemd. Ik word liever aan de basis bedreigd, dan kun je nog dromen, maar bij Amerika voel je altijd de dreiging dat ze je van boven gaan pakken. Anderzijds werkt zo'n verwrongen cultuur natuurlijk ook wel een mooie tegencultuur in de hand. Daar zijn de Amerikanen dan wel weer heel goed in: creatief zijn met rebellie.”

De Bruyne: “In het dorpie Bluff, op de grens van Utah en Arizona, zag ik een mooi voorbeeld van hun ondernemingszin. De 320 inwoners vreesden dat de laatste boerderij zou worden opgekocht door een projectontwikkelaar, zamelden zelf 2,4 miljoen dollar in om het terrein te kopen en verkochten het voor 200.000 dollar aan een

● Amerika door de lens van Peter De Bruyne: een portie uitvergrote nostalgie. ©WOUTER VAN VOOREN

jonge boer. ‘Als we ons mooi uitzicht willen behouden, dan moeten we voor onszelf zorgen.’ Dat geeft hoop.”

Amerikaans ontbijt

Toch ziet De Bruyne zichzelf niet meteen richting VS emigreren, tenzij misschien naar Portland (“de boekenwinkels zijn er fantastisch”), veeleer houdt hij het op af en aan reizen. Eén keer per jaar, als een traag maar vast getijde. Met voorkeur voor de westelijke staten Californië en Arizona. En elke keer als hij terug is, heeft hij dubbel zoveel energie en

enthousiasme om opnieuw aan de slag te gaan. Want: de dynamiek die je daar voelt, werkt zeer aanstekelijk. De Bruyne: “‘Yes, we can’ zit daar gewoon overal.” Verwondering. Meteen ook de bron van alle betovering.

Stuyven: “*De avonturen van Pa Pinkelman!* Een kinderboekje over mensen die in een lift zitten, de lift die door het dak schiet, door de ruimte vliegt en midden in New York landt. Dat zag er fantastisch uit, als zevenjarige in het bos had ik meteen een echte obsessie voor die grote stad. Daarna heb ik een tijdlang alleen maar tekeningen van stadszichten

gemaakt, met hele rijen wolkenkrabbers en grote gebouwen en ingekleurde gordijntjes.”

De Bruyne: “En de eerste keer dat je zelf in Amerika kwam, hoe was dat?”

Stuyven: “Geweldig. Dat moet met Dead Man Ray geweest zijn, toen we in Chicago *Cago (in 2002 verschenen album, LDW)* zijn gaan opnemen. In de winter, want er lag zeker vijftig centimeter sneeuw. Ik had enorm veel goesting om erin te vliegen, 's Nachts trok ik er dus op uit om volledig ‘lost’ te geraken in zo'n grote stad. Wat niet altijd even slim was; gelukkig ben ik meestal op de juiste

freaks gebotst. Behoorlijk avontuurlijk. Maar ik had wel de hele tijd zin om uit het decor te stappen, of om een schaar te pakken en in de gevels te knippen om te zien wat er allemaal achter zat.”

De Bruyne: “Voor mij was *Breakfast in America* van Supertramp de eerste prikkel. Als tienjarige zat ik constant naar die platenhoes te kijken, en verlangde ik keihard naar zo'n typisch Amerikaans ontbijt. Maar mijn eerste dag in Amerika was teleurstellend. Ik stapte uit de metro in New York en kende alles al. De stadszichten had ik al gezien in allerlei media. Gelukkig had een vriend me daarvoor gewaarschuwd. De volgende morgen was ik dolenthousiast en was het *American breakfast* nog beter dan ik me had voorgesteld.”

Pest en cholera

Stuyven en De Bruyne weiden uit. Richting Bob Dylan en zijn ‘Boots of Spanish Leather’. De Amerikaanse cinema van de jaren vijftig en zeventig, en de architectuur van de jaren dertig. Richting toekomst, ook. Weinig glorieuze voorspellingen, hieromtrent. Want ook dat is *American Icons*: bitterzoete captatie van de Amerikaanse teloorgang.

Stuyven: “Republiek of Democraat: het maakt eigenlijk niet veel uit, het is pest en cholera. Wij Europeanen hebben de neiging om te denken ‘tuurlijk een Democraat’, maar in de praktijk kunnen de Democraten niets doen. In het Congres krijgt Obama de dingen er toch niet door, en hij is met handen en voeten gebonden aan allerlei lobby's. Akkoord, hij is met een zware erfenis begonnen en vier jaar is niet veel, maar intussen zitten ze wel nog altijd in Irak, en is het Palestina-probleem nog altijd niet opgelost. Amerika blijft Amerika, en ik zie niet snel een wonder gebeuren.”

De Bruyne: “Toen ik twintig jaar geleden voor het eerst in New York kwam, vond ik dat een zeer bruisende, artistieke stad. Maar de laatste keer had ik er echt genoeg van. Alles wordt gekanaliseerd voor het geld, op iedere hoek zie je een Starbucks, je voelt in alles dat het winstbejag regeert. Je hebt niet langer het idee dat je buiten de lijntjes kunt kleuren.”

Stuyven: “De huidige situatie stemt tot weinig optimisme, vind ik. Ik heb niet het gevoel dat de Amerikanen zichzelf gaan heruitvinden, ik heb er een heel hard *‘end of an era’*-gevoel bij. Amerika is gebeurd, dat was de twintigste eeuw en daar ligt de toekomst niet. De maatschappij zakt ineen, het continent heeft zichzelf om zeep geholpen. Volgens mij is Amerika bijna gedoemd om te verdwijnen, net zoals in hun retrofuturistische films of zelfs zoals in *De Apenplaneet*, met het vernielde Vrijheidsbeeld nog net boven het zand uit.”

De expo *American Icons* loopt in het Concertgebouw in Brugge, ter opening speelt Daan op vrijdag 19 oktober een soloconcert met *American standards*.

ZATERDAG

Conrad is nieuwe ‘Asterix’-tekenaar

De Fransman Didier Conrad (53) wordt de nieuwe tekenaar van *Asterix*. Dat is bevestigd door de tekenaar van het eerste uur, Alberto Uderzo. In het voorjaar van 2013 ligt Conrads album, oftewel *Asterix* nummer 35, in de Europese winkels. Volgens de Franse uitgeverij Hachette is *Asterix* wereldwijd de beste verkochte Europese

stripreeks, er zouden tot nu toe zo'n 350 miljoen exemplaren van verkocht zijn. Opvallend is dat Conrad de eerste door Uderzo gekozen opvolger, Frédéric Mebarki, opvolgt zonder dat die iets kon verwervelijken. Naar verluidt vond Mebarki de druk en de verwachtingen

gen ondraaglijk. Conrad is geen onbekende in de stripscene. Hij is de tekenaar van *De onnoembaren*, *Donito*, *Kid Lucky* en een album van de nevenreeks van *Robbedoes* en *Kwabbernoot*. (GDW)

Tom Hanks debuteert op Broadway

Tom Hanks maakt in het voorjaar zijn debuut op Broadway in New York. De Amerikaanse acteur zal een journalist spelen in *Lucky Guy*, een nieuw stuk van Nora Ephron. Hanks en Ephron werkten al samen aan films als *Sleepless in Seattle* (1993) en *You've Got Mail* (1998). Ephron overleed in juni aan de gevolgen van leukemie. *Lucky Guy* gaat in april 2013 in première en is gebaseerd op een waargebeurd verhaal. Journalist Mike McAlary brengt

Romy Schneider mag niet meer roken op film-affiche

Curator Daniela Sannwald van de nu in het Gentse Caermersklooster neergestreken Romy Schneider-expo is niet te spreken over de expo-affiche, waarbij een sigaret uit de hand van Romy Schneider werd gewist. “Romy Schneider rookte veel, ze dronk en gebruikte medicijnen”, verduidelijkt Daniela Sannwald. “Die sigaret is

verslag uit van politie-schandalen in het door misdaad verloederde New York van de jaren 80. McAlary won in 2008 de Pulitzer Prize maar stierf enkele maanden later, op 41-jarige leeftijd, aan de gevolgen van kanker. (OM)

‘Mo Yan is het voorbeeld van een Chinese kunstenaar die zich perfect weet aan te passen aan het systeem’

OOK VRT-JOURNALIST
TOM VAN DE WEGHE
HEEFT BEDENKINGEN BIJ DE WINNAAR VAN DE NOBELPRIJS VOOR DE LITERATUUR

essentieel om te typeren hoe ze was. Roken was geen misdaad, maar weghalen van de sigaret uit het beeld wel.” Filmfestival-directeur Patrick Duynslaegher betwist dat het om censuur gaat. “Het originele beeld staat op onze website en in de expositie.” (BELGA)

‘Millennium’-stripreeks in maart 2013 in de winkel

Het eerste deel van stripreeks rond de *Millennium*-trilogie ligt in maart 2013 in de rekken. Van de drie boeken *Mannen die vrouwen haten*, *De vrouw die met vuur speelde* en *Gerechtigheid* van de Zweedse auteur Stieg Larsson werden wereldwijd al meer dan 50 miljoen exemplaren verkocht. De strip van de bestsellerreeks zal uit zes delen bestaan. Er komen twee stripalbums per roman aan een ritme van twee per jaar. (OM)

‘Snoopy’-film in de maak

De wereldberoemde striphond Snoopy en zijn baasje Charlie Brown mogen zich opmaken voor een glorieuze comeback. Ter gelegenheid van de 65ste verjaardag van de comicreeks *Peanuts* is er een animatiefilm in de maak, zo kondigt filmstudio 20th Century Fox aan. De film is pas voorzien voor 2015. Auteur Charles Schulz is al overleden, maar zijn zoon Craig en kleinzoon Bryan hebben meegewerkt aan het

filmscript. Regisseur Steve Martino (*Ice Age*) staat in voor de verfilming. De *stop-comic Peanuts* liep vanaf 1950 gedurende vijftig jaar, en bereikte op zijn hoogtepunt 355 miljoen lezers via 2.600 kranten in 75 landen. (BE)

Duitse prijs voor choreografe Meg Stuart

De ‘Akademie der Künste’ in Berlijn reikt haar jaarlijkse Konrad-Wolf-Preis n uitgereikt aan choreografe en danseres Meg Stuart. De prijs wordt gegeven aan een kunstenaar die een uitmuntende bijdrage heeft geleverd aan de podium-, film- of mediakunsten. De prijsuitreiking vindt plaats op 18 november in Berlijn en belooft Meg Stuart met 5.000 euro. Ter gelegenheid van de prijsuitreiking brengt Meg Stuart samen met

live muzikant Brendan Dougherty haar solo Signs of Affections (2010). Meg Stuart (47) is een Amerikaanse choreografe en danseres. In 1994 richtte ze haar eigen gezelschap, Damaged Goods, op en maakte van Brussel haar artistieke uitvalsbasis. (BE)

Franse Yéyé-zanger Frank Alamo overleden

De vroegere Franse popster Frank Alamo is overleden. De met zogenaamde Yéyé-songs bekend geworden zanger overleed donderdag in Parijs op de vooravond van zijn 71ste verjaardag. Een van Alamo's grootste successen in de jaren zestig was ‘Biche oh ma biche’, een Franstalige cover van de beroemde Searchers-song ‘Sweets for My Sweet’. (BELGA)